

Asia: VN/1258/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

1. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain lukua 7 Palkkatuki koskevat kysymykset

1 § Palkkatuki (sis. palkkatuen määritelmän)

- Lisättäisiin palkkatuen tarkoitukseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.

-

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

- Rajattaisiin palkkatuetun työn kohderyhmää

-

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

- Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)
- Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen
- Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin

-

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

- Työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin
- Muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään

-

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

- Tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista
- Tuen kesto 5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen
- Palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päättyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista

-

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

- Tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista
- Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista
- Tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.

-

8 § 100 prosentin palkkatuki

- Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti.
- 100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille
- Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtiontukisääntelyn ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.

Lakiesitykseen liittyy useita ongelmallisia kohtia, jotka heikentävät heikossa työmarkkina-asetmassa olevien asemaa sekä vaikeuttavat työllistymisen ja työvalmennuksen palveluita tarjoavien kolmannen sektorin toimintaedellytyksiä tulevaisuudessa.

Suurin osa tällä hetkellä 100 % palkkatuella työllistetyistä tarvitsee runsaasti tukea elämänhallinnassa ja työllistymisessä sekä valmennusta työelämätaidoissa. Yrityksillä ei ole yhdistysten kaltaisia mahdollisuuksia tarjota vastaavanlaisiin tukitoimenpiteitä. Toteutuessaan laki tarkoittaisi sitä, että suurin osa toimijoista, jotka toteuttavat tällä hetkellä työllistämispalveluita (työpajatoimintaa) heikossa työmarkkina-asetmassa oleville, eivät voisi toimia jatkossa palkkatukityöllistäjinä kuin pienelle osaa näistä henkilöistä eli palkkatukityöpaikat vähenisivät ratkaisevasti ainakin Kaakkois-Suomen alueella. Lisäksi lakiuudistuksen suunnitelmat työnantajan sivukulujen ja lomarahojen rajaamisesta palkkatuen ulkopuolelle käytännössä lopettaisi kolmannen sektorin palkkatukityöllistämisen pienien kolmannen sektorin toimijoiden palveluksessa kokonaan.

Lakiesityksen olettaus, että uudistuksella pystyttäisiin lisäämään palkkatuen käyttöä yrityksissä kuulostaa utopistiselta. Yrityksillä on huomattavasti yhdistyksiä kovemmat kriteerit palkattaville henkilöille. Palkattavan henkilön pitää olla lisäresurssi, joka pystyy itsenäiseen ja tuottavaan työhön. Palkkatuen määrä ei suurimmassa osassa tapauksia ole tärkeä kriteeri yritysten rekrytoinnissa. Samoin olettaus siitä, että yhdistykset tulevat palkkaamaan työttömiä jatkossa pienemmällä tukiprosentilla ei tule toteutumaan, sillä yhdistykset joutuvat miettimään entistä tarkemmin palkkaamisen hyötyjä suhteessa kustannuksiin.

Merkittävät leikkaukset palkkatukityöllistämisestä vaikeuttavat monen työpajan toimintaedellytyksiä ja vaikutukset heijastuvat myös muihin aktivointitoimenpiteisiin ja palveluihin. Työpajoilla on monia työtehtäviä, joiden toteuttaminen edellyttää palkkatukihenkilöstöä, eikä muissa toimenpiteissä olevat henkilöt pysty niitä toteutamaan. Työpajatoimijoilla on palvelutuotantoa, joka nimenomaan on työllisyyden palveluiden tuottamista kunnille tai sote kuntayhtymille. Näiden palveluiden hinnoittelu ja sisältö on usein ostajatahon määrittelemää. Kaikissa näissä työllisyyden palveluissa on oltava riittävä valmennuskapasiteetti (työvalmennus ja yksilö- ja ryhmävalmennus ja työhönvalmennus), myös palkkatukityöllistetyille.

Uudistus tarkoittaisi toteutuessaan toiminnan loppua osalle toimijoista Kaakkois-Suomessa

Pienille paikkakunnille (ns. maalaiskunnat) työpajatoiminnan jatkumisen edellytyksenä on TYPO-avustus ja siihen liittyvä palkkatuki. Jos lakiuudistuksen myötä nämä eivät ole käytettävissä edellä mainituilla työpajatoimijoilla, joudutaan työpajatoiminta lopettamaan enemmän kuin yhdellä paikkakunnalla Kaakkois-Suomessa. Mikä taho tarjoaa korvaavia palveluita vaikeasti työllistyville henkilöille?

Uudistus lisäisi toteutuessaan köyhyyttä ja huono-osaisuutta.

Kolmannen sektorin toimijoilla, joilla kuntoutus- ja työllisyyspalvelut heikossa työmarkkina-asemassa oleville henkilöille ovat toiminnan ydintä, on jatkossa yksi työllistämisen keino vähemmän: Kuntouttavan työtoiminnan tai työkokeilu statuksella olevat henkilöt työskentelevät pajoiminnassa, jossa heidän valmennusprosessinsa on tarkkaan suunniteltu kunkin yksilöllisten tavoitteiden kannalta. Näiden palveluiden jälkeen hyvä työllistymistä vahvistava seuraava askel on palkkatuki. Tämä jatkumo kuntoutumisen ja työllistymisen polulla jää lakiuudistuksen jälkeen kokonaan pois. Käytännössä tämä tarkoittaa, että monilta poistuu mahdollisuus ansiotyöhön, mikä lisää eriarvoisuutta, köyhyyttä ja lisää entisestään eriarvoistumista yhteiskunnassa.

Lausunnon allekirjoittajat

Parik-säätiö sr, Kouvola

Sotek-säätiö sr, Kotka

Laptuote-säätiö, Lappeenranta

Saimaan Virta ry, Imatra

Savitaipaleen nuorisontuki ry

Etelä-Karjalan työ- ja asukastupayhdistys ry

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

- **Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan**
- **Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.**
- **Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana**

-

11 § Tuella palkatun siirtäminen

- **Edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös ja säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle**

-

2. Huomioita lukuun 7a 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

Huomioita 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta (luku 7a, uusi luku)

- **Tuki on uusi**

- Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.
- Tukea maksettaisiin 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta.
- Tukikelpoisina kustannuksina pidettäisiin samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.

-

3. Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

- Työvoimakoulutuksen yhteishankinta (5 luku 7§) ja työolosuhteiden järjestelytuki (10 luku 3§)
- Työllisyyspoliittinen-avustus (säädetäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetulla asetuksella)
- Työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttaminen

-

4. Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

-

5. Huomiot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain muihin lukuihin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain lukuihin 1, 2, 3, 11, 12, 13 ja 14, 7 luvun 4, 9 ja 12-15 §:iin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

- Mainittuihin lukuihin ja lakeihin on tehty vähäisiä tai teknisiä muutoksia.

-

6. Yleiset huomiot

Yleiset huomiot:

- a. Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin
- b. Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista
- c. Muuta kommentoitavaa

C.

Kaakkois-Suomen työpajojen lausunto lakiesitykseen

Lakiesitykseen liittyy useita ongelmallisia kohtia, jotka heikentävät heikossa työmarkkina-asemassa olevien asemaa sekä vaikeuttavat työllistymisen ja työvalmennuksen palveluita tarjoavien kolmannen sektorin toimintaedellytyksiä tulevaisuudessa.

Suurin osa tällä hetkellä 100 % palkkatuella työllistetyistä tarvitsee runsaasti tukea elämänhallinnassa ja työllistymisessä sekä valmennusta työelämätaidoissa. Yrityksillä ei ole yhdistysten kaltaisia mahdollisuuksia tarjota vastaavanlaisiin tukitoimenpiteitä. Toteutuessaan laki tarkoittaisi sitä, että suurin osa toimijoista, jotka toteuttavat tällä hetkellä työllistämispalveluita (työpajatoimintaa) heikossa työmarkkina-asemassa oleville, eivät voisi toimia jatkossa palkkatukityöllistäjinä kuin pienelle osaa näistä henkilöistä eli palkkatukityöpaikat vähenisivät ratkaisevasti ainakin Kaakkois-Suomen alueella. Lisäksi lakiuudistuksen suunnitelmat työnantajan sivukulujen ja lomarahojen rajaamisesta palkkatuen ulkopuolelle käytännössä lopettaisi kolmannen sektorin palkkatukityöllistämisen pienien kolmannen sektorin toimijoiden palveluksessa kokonaan.

Lakiesityksen olettaus, että uudistuksella pystyttäisiin lisäämään palkkatuen käyttöä yrityksissä kuulostaa utopiselta. Yrityksillä on huomattavasti yhdistyksiä kovemmat kriteerit palkattaville henkilöille. Palkattavan henkilön pitää olla lisäresurssi, joka pystyy itsenäiseen ja tuottavaan työhön. Palkkatuen määrä ei suurimmassa osassa tapauksia ole tärkeä kriteeri yritysten rekrytoinnissa. Samoin olettaus siitä, että yhdistykset tulevat palkkaamaan työttömiä jatkossa pienemmällä tukiprosentilla ei tule toteutumaan, sillä yhdistykset joutuvat miettimään entistä tarkemmin palkkaamisen hyötyjä suhteessa kustannuksiin.

Merkittävät leikkaukset palkkatukityöllistämisestä vaikeuttavat monen työpajan toimintaedellytyksiä ja vaikutukset heijastuvat myös muihin aktivointitoimenpiteisiin ja palveluihin. Työpajoilla on monia työtehtäviä, joiden toteuttaminen edellyttää palkkatukihenkilöstöä, eikä muissa toimenpiteissä olevat henkilöt pysty niitä toteuttamaan. Työpajatoimijoilla on palvelutuotantoa, joka nimenomaan on työllisyyden palveluiden tuottamista kunnille tai sote kuntayhtymille. Näiden palveluiden hinnoittelu ja sisältö on usein ostajatahon määrittelemää. Kaikissa näissä työllisyyden palveluissa on oltava riittävä valmennuskapasiteetti (työvalmennus ja yksilö- ja ryhmävalmennus ja työhönvalmennus), myös palkkatukityöllistetyille.

Uudistus tarkoittaisi toteutuessaan toiminnan loppua osalle toimijoista Kaakkois-Suomessa

Pienille paikkakunnille (ns. maalaiskunnat) työpajatoiminnan jatkumisen edellytyksenä on TYPO-avustus ja siihen liittyvä palkkatuki. Jos lakiuudistuksen myötä nämä eivät ole käytettävissä edellä mainituilla työpajatoimijoilla, joudutaan työpajatoiminta lopettamaan enemmän kuin yhdellä

paikkakunnalla Kaakkois-Suomessa. Mikä taho tarjoaa korvaavia palveluita vaikeasti työllistyville henkilöille?

Uudistus lisää toteutuessaan köyhyyttä ja huono-osaisuutta

Kolmannen sektorin toimijoilla, joilla kuntoutus- ja työllisyyspalvelut heikossa työmarkkina-asemassa oleville henkilöille ovat toiminnan ydintä, on jatkossa yksi työllistämisen keino vähemmän: Kuntouttavan työtoiminnan tai työkokeilu statuksella olevat henkilöt työskentelevät pajatoiminnassa, jossa heidän valmennusprosessinsa on tarkkaan suunniteltu kunkin yksilöllisten tavoitteiden kannalta. Näiden palveluiden jälkeen hyvä työllistymistä vahvistava seuraava askel on palkkatuki. Tämä jatkumo kuntoutumisen ja työllistymisen polulla jää lakiuudistuksen jälkeen kokonaan pois. Käytännössä tämä tarkoittaa, että monilta poistuu mahdollisuus ansiotyöhön, mikä lisää eriarvoisuutta, köyhyyttä ja lisää entisestään eriarvoistumista yhteiskunnassa.

Lausunnon allekirjoittajat

Parik-säätiö sr, Kouvola

Sotek-säätiö sr, Kotka

Laptuote-säätiö sr, Lappeenranta

SaimaanVirta ry, Imatra

Savitaipaleen nuorisontuki ry

Etelä-Karjalan työ- ja asukastupayhdistys ry

Pauna Miia

Parik-säätiö sr - Sotek-säätiö sr, Laptuote-Säätiö sr, SaimaanVirta ry,
Savitaipaleen nuorisontuki ry, Etelä-Karjalan työ- ja asukastupayhdistys ry